

การจัดการความรู้(KM)

เรื่อง

การส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่โครงการหลวง

โดย

ทีมงานกลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย

คำนำ

กรมส่งเสริมสหกรณ์มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม เผยแพร่ ให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์แก่บุคลากรสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุน และ พัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ในการเพิ่มขีดความสามารถ ในด้านการบริหารการจัดการ การดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการเชื่อมโยงธุรกิจสหกรณ์สู่ระดับ สากล เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ที่ผ่านมากรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ในพื้นที่โครงการหลวง เพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎรชาวไทยภูเขา ให้ดีขึ้นโดยวิธีการสหกรณ์ เช่น การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์แก่ ประชาชนในพื้นที่โครงการหลวง ให้เกิดการรวมกลุ่ม ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ตามความพร้อมของชุมชน แนะนำการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ตามความต้องการของสมาชิก โดยได้นำรูปแบบการส่งเสริมสหกรณ์ สนับสนุนให้ชาวไทยภูเขา มีการรวมตัวกัน จัดตั้งเป็นองค์กรในรูปสหกรณ์ ในพื้นที่ ๑๐ จังหวัด ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน แม่ฮ่องสอน พะเยา น่าน กำแพงเพชร ตาก กาญจนบุรี และลำปาง แบ่งออกเป็น สหกรณ์ ๕๕ แห่ง กลุ่มเกษตรกร ๔ แห่ง กลุ่มเตรียมสหกรณ์ ๙ แห่ง และกลุ่มอาชีพ ๒ แห่ง

จังหวัดเชียงราย มีสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่โครงการหลวงจำนวน ๕ สหกรณ์ ๒ กลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงห้วยน้ำซุ่น จำกัด สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงเมืองน้อย ห้วยน้ำริน จำกัด สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงห้วยแล้ง จำกัด สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงสะโงะ จำกัด สหกรณ์การเกษตรโครงการห้วยน้ำกีนปางปะกาด จำกัด สหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ผาตั้ง จำกัด กลุ่ม เกษตรกรทำสวนอินทรีบ้านห้วยคุณพระ กลุ่มเกษตรกรทำสวนบ้านสามกุกลา

ทีมงานกลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงรายหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์กรความรู้ด้านการ ส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่โครงการหลวง จะเป็นประโยชน์ต่อ สหกรณ์และผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจ

สารบัญ

	หน้า
บทที่๑ สภาพปัจจุบันของสหกรณ์	๑
-งานส่งเสริมสหกรณ์ในปี ๒๕๕๙	๑
-ปัญหาหรือปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร	๑
บทที่๒ การพัฒนาความเข้มแข็งของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่โครงการหลวง	๓
- มาตรการสร้างความเข้มแข็ง	๓
- การตรวจสอบ	๓

บทที่ ๑: สภาพปัจจุบันของสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่โครงการหลวงจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน ๕ สหกรณ์ ๒ กลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตรจำนวน ๕ แห่ง

๑. สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น จำกัด
๒. สหกรณ์การเกษตรเมืองน้อยห้วยน้ำริน จำกัด
๓. สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงสะโงะ จำกัด
๔. สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงห้วยแล้ง จำกัด
๕. สหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ผาตั้ง จำกัด

กลุ่มเกษตรกร จำนวน ๒ กลุ่ม

๑. กลุ่มเกษตรกรทำสวนอินทรีบ้านห้วยคุณพระ
๒. กลุ่มเกษตรกรทำสวนบ้านสามกุกา

งานส่งเสริมสหกรณ์ในปี ๒๕๕๙

๑. จัดเวทีเสวนาสหกรณ์ โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ รูปแบบสหกรณ์ในชุมชนพื้นที่โครงการหลวง เป้าหมายสมาชิกสหกรณ์ กรรมการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ศูนย์ พัฒนาโครงการหลวง ประชาชนทั่วไป เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเวทีทราบ หลักการ อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์
๒. โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานช่วยเหลือสหกรณ์ในพื้นที่โครงการหลวง หลักสูตร การจัดทำบัญชี เบื้องต้นและการบริหารการจัดการสหกรณ์
๓. งานส่งเสริมสหกรณ์สู่สหกรณ์ดีเด่น สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น จำกัด ได้รางวัลดีเด่น อันดับสาม
๔. การสนับสนุน เงินอุดหนุนจ่ายขาดเพื่อจ้างเหมาอัตรากำลัง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานช่วยเหลือสหกรณ์ในพื้นที่โครงการหลวง
๕. การสนับสนุนงบประมาณจ่ายขาด อุปกรณ์การตลาด กลุ่มเกษตรกรทำสวนอินทรีบ้านห้วยคุณพระได้รับ อุปกรณ์หมอนึ่งเมียง จำนวน ๒๑๐,๐๐๐ บาท
๖. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนภาครัฐ จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการสนับสนุนเงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์(โครงการ พิเศษ)จำนวน ๓ แห่ง เป็นเงิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท กู้ปกติ จำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ปัญหา หรือปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

๑. ความไม่พร้อมด้านความรู้ ความเข้าใจ และความไม่ต้องการเป็นสหกรณ์
๒. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาโครงการหลวง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์มีไม่เพียงพอที่จะอยู่ประจำ สหกรณ์ได้
๓. สหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ขนาดเล็ก ไม่สามารถจัดจ้างพนักงานเองได้

๔. ขาดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยเฉพาะสหกรณ์
๕. แผนการผลิตของสมาชิกที่ได้รับขาดการต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกขาดรายได้ หรือยุติการลงทุน ส่งผลกระทบต่อปริมาณธุรกิจของสหกรณ์และขาดการใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุนจากภาครัฐ
๖. เป็นเหตุให้สหกรณ์ ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสหกรณ์ หรือหากนำมาจัดชั้นสหกรณ์ ส่วนใหญ่พบว่า ขาดระบบการควบคุมภายในที่ดี ขาดประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
๗. การบริหารจัดการ หรือเงินทุนหมุนเวียน ส่วนใหญ่ยังพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภาครัฐ คือเงินกู้ (กฟส.) โครงการพิเศษ หากไม่สามารถกู้ได้ อาจส่งผลด้านสภาพคล่องทางการเงิน
๘. การระดมทุนภายในสหกรณ์ ยังมีน้อย
๙. สหกรณ์ ยังไม่ตระหนักถึงการพึ่งพาตนเอง ทั้งที่ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์

๑. จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่และจำนวนสหกรณ์
๒. การติดตามงานไม่ต่อเนื่อง การประชุมคณะกรรมการและประชุมสมาชิกยากลำบาก
๓. รูปแบบรายงานไม่ต่อเนื่อง
๔. พื้นที่อยู่ห่างไกลอยู่บนภูเขาสูงการเดินทางยากลำบาก

เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือปฏิบัติงาน

๑. การจัดสรรเงินงบประมาณอุดหนุนฯ ในการจัดจ้างควรให้สหกรณ์สมทบ เพื่อการมีส่วนร่วม
๒. ควรเพิ่มงบประมาณในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่

การขอรับเงินงบประมาณ อุดหนุนจากภาครัฐ

๑. เป็นความต้องการของสมาชิกบางกลุ่ม ไม่ครอบคลุม
๒. การปรับเปลี่ยนแผนการผลิต/การตลาดทำให้อุปกรณ์ไม่ได้ประโยชน์ เช่น โรงเรือนพลาสติก
๓. การปรับเปลี่ยน เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและอาจส่งผลถึงการให้ประโยชน์ของอุปกรณ์

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง คณะกรรมการส่วนใหญ่ ยังขาดความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ ผู้บริหารงานสหกรณ์ไม่รู้หนังสือ ทำให้ไม่มีความรู้ในเรื่องสหกรณ์ ไม่มีพนักงานของตนเอง แต่ส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์สนับสนุนงบประมาณจัดจ้างเจ้าหน้าที่จัดทำบัญชี การดำเนินธุรกิจสหกรณ์ ขึ้นอยู่กับแผนการผลิต/การตลาดของโครงการหลวง และสมาชิกส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขา ที่กระจายตามพื้นที่ส่งเสริมอาชีพของมูลนิธิโครงการหลวง

บทที่๒: การพัฒนาความเข้มแข็งของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่โครงการหลวง

๑. มาตรการสร้างความเข้มแข็งของสมาชิก
 - ดำเนินกิจกรรม/โครงการ
 ๑. พัฒนาอาชีพแก่สมาชิก
 ๒. สวัสดิการสมาชิก
 ๓. ส่งเสริมการออม
 ๔. พัฒนาความรู้ด้านการเงิน
 ๕. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
 ๖. สร้างจิตสำนึกทำให้เกิดความเป็นเจ้าของ
๒. มาตรการเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจ
 - ดำเนินกิจกรรม/โครงการ
 ๑. ศูนย์รวบรวมผลผลิตทางการเกษตรระดับอำเภอ
 ๒. ศูนย์จำหน่ายปัจจัยการผลิตที่ยุติธรรม
 ๓. สนับสนุนให้มีตลาดกลางสินค้าเกษตรและประมง
 ๔. การบริหารทางการเงินระบบ E Co-op
 ๕. เพิ่มประสิทธิภาพการบริการทางการเงิน
 ๖. เชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจสหกรณ์ทุกระดับ
๓. มาตรการพัฒนาการบริหารจัดการและระบบธรรมาภิบาล
 - ดำเนินกิจกรรม/โครงการ
 ๑. เสริมสร้างความโปร่งใสให้สหกรณ์โดยการสอบทานหนี้
 ๒. ยกระดับการบริหารจัดการและพัฒนาระบบบริหารจัดการความเสี่ยง
 ๓. ยกระดับมาตรฐานการควบคุมภายในสหกรณ์
 ๔. ยกระดับความมั่นคงทางการเงิน
 ๕. การเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม แก่ผู้บริหารสหกรณ์
 ๖. พัฒนาศักยภาพผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์
 ๗. กำหนดคุณสมบัติและวิธีการสรรหา คณะกรรมการและผู้ตรวจสอบกิจการ
 ๘. แก้ไขข้อบกพร่องของสหกรณ์

การตรวจสอบ

๑. ให้สหกรณ์รายงานธุรกรรมทางการเงินทุกเดือน
๒. ทีมตรวจสอบระดับจังหวัดตรวจสอบสหกรณ์ทุกแห่งอย่างเข้มข้น
๓. ตั้งทีมตรวจการสหกรณ์เฉพาะกิจในส่วนกลาง ตรวจสอบสหกรณ์ที่สื่อไปทางทุจริต